

виходячи з рівня здійснення публічної влади: інформацію про діяльність державних органів влади; інформацію про діяльність органів влади регіонів; інформацію щодо діяльності органів місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Забейворота Т. Сучасна концепція е-врядування як основа модернізації системи державного управління. Актуальні проблеми державного управління. 2017. №. 1 (51). С. 35-42.
2. Линьов К.О. Інформаційне забезпечення державного управління та державної служби: навч. посіб. Київ, 2016. 421 с.

Пшук Яна Іванівна

здобувачка ступеня вищої освіти магістр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Кононенко Валерій Васильович

доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри публічного управління та менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ЛІДЕРСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ КЕРІВНИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

На сьогодні в Україні проблеми формування та реалізації антикорупційної політики є одними з найактуальніших, оскільки масштаби поширення корупції становлять реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку. Без перемоги над корупцією як системою суспільних відносин Україна ніколи не зможе забезпечити безпеку своїх громадян, мати високий рівень життя, побудувати ефективну економіку і правову демократичну державу, захистити свій суверенітет, стати конкурентоспроможною серед розвинутих країн світової спільноти. Зважаючи на курс України до ЄС, а також із метою виконання взятих Україною зобов'язань перед Радою Європи існує нагальна потреба побудови дієвих механізм запобігання та протидії корупції та втілення в життя зарубіжного досвіду боротьби з цим украї негативним соціальним явищем, передусім політичних, правових, інституційних та організаційних механізмів подолання корупції, що успішно діють в інших країнах. Боротьба з корупцією є предметом пильної уваги інститутів держави, громадських організацій, засобів масової інформації, пересічних громадян. Антикорупційну спрямованість мають судова, податкова, адміністративна реформи, що реалізуються в Україні. Проводиться реформа кримінального судочинства, вдосконалюються механізми доступу громадян до публічної

інформації та отримання безоплатної правової допомоги, формується державна антикорупційна система якісно вищого рівня ефективності, але цей процес відбувається досить повільно. За останні десятиліття міжнародною спільнотою було впроваджено ряд глобальних міжнародних актів з протидії та запобігання корупції, аналіз яких наголошує на важливості політичної волі урядів країн. Висока відповідальність та усвідомлення влади забезпечує розробку ефективних національних стандартів протидії корупції. Але цього не достатньо, оскільки така боротьба повинна відбуватися на всіх рівнях у всіх державних і недержавних організаціях. За таких умов вирішальною стає роль керівника-лідера організації. У міжнародні стандарти та національне законодавство різних країн було впроваджено норми, які покладають відповідальність за успішність внутрішніх антикорупційних політик саме на керівника.

Аналіз цих норм, а також практики їхньої реалізації, є важливим і для України, де протягом останніх років відбуваються процеси впровадження нових антикорупційних політик і реформування антикорупційної інфраструктури. Усвідомлення цінності антикорупційної роботи та власної відповідальності за запобігання та виявлення корупції керівниками державних організацій та приватних компаній є визначальними чинниками успіху цих змін. При цьому керівники як державних організацій, так і бізнесу потребують конкретних інструментів для менеджменту, які забезпечать ефективність їхніх дій з розбудови та забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення корупції на рівні окремої інституції. Необхідність протидії корупції на світовому рівні визнана у низці міжнародних документів, розроблених Організацією Об'єднаних Націй, Радою Європи, Організацією економічного співробітництва та розвитку, Європейським Союзом. [1].

Висока відповідальність та усвідомлення влади забезпечує розробку ефективних національних стандартів протидії корупції. Але цього не достатньо, оскільки така боротьба повинна відбуватися на всіх рівнях у всіх державних і недержавних організаціях. Усвідомлення цінності антикорупційної роботи та власної відповідальності за запобігання та виявлення корупції керівниками державних організацій та приватних компаній є визначальними чинниками успіху цих змін. При цьому керівники як державних організацій, так і бізнесу потребують конкретних інструментів для менеджменту, які забезпечать ефективність їхніх дій з розбудови та забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення корупції на рівні окремої інституції.

Лідерський потенціал включає в себе сукупність якостей, навичок і компетенцій, що дозволяють керівнику ефективно впливати на організацію, приймати відповідальні рішення та впроваджувати антикорупційні ініціативи. До основних характеристик такого потенціалу належать:

- Моральна стійкість – здатність протистояти тиску та спокусам, діяти відповідно до етичних норм.

- Відповідальність – готовність нести відповідальність за ухвалені рішення та їх наслідки.
- Комунікаційні навички – здатність чітко доносити антикорупційні принципи до підлеглих.
- Стратегічне мислення – розуміння довгострокових наслідків боротьби з корупцією.
- Організаційна культура – формування у підлеглих цінностей прозорості та підзвітності.

Попри важливість лідерства у боротьбі з корупцією, існує низка викликів, які ускладнюють розвиток цього потенціалу:

- Розвинена корупційна культура – звичка до корупційних практик може перешкоджати впровадженню змін.
- Недостатній рівень освіти та підготовки – не всі керівники володіють необхідними знаннями та навичками для ефективного антикорупційного менеджменту.
- Тиск з боку зовнішнього середовища – лідери можуть зазнавати тиску від впливових осіб або корумпованих структур.
- Опір змін з боку підлеглих – персонал може не підтримувати антикорупційні ініціативи через власні інтереси або страх втрати привілеїв.

Основним рушієм діяльності з запобігання корупції та формування доброчесності в організаціях виступають ініціативи від антикорупційних уповноважених. Важливо зазначити, що активна взаємодія з керівництвом (надання пропозицій) прямо залежить від рівня професійної компетентності та організаційної форми уповноважених. Керівники організацій повинні виступати двигуном системи запобігання корупції у своїх організаціях, спонукаючи своїх антикорупційних уповноважених бути відповідальними та ініціативними у реалізації їхніх завдань.

Ключова національна збірка інформації щодо положень налагодження системи запобігання корупції міститься у спеціалізованому Законі України «Про запобігання корупції». Проте аналіз його норм не дає однозначного комплексного бачення щодо змісту лідерської ролі керівника державного органу або організації із запобігання корупції[2].

Окремі положення про роль керівника у запобіганні корупції можна виокремити із аналізу іншого законодавства, яке визначає статус керівників органів публічної влади. Закон України «Про державну службу» адресований усім державним службовцям. Він містить нормативний опис принципів доброчесності та загальної відповідальності керівника/-ці державної служби за управлінські процеси. Зокрема у законі встановлено обов'язок формування керівником державної служби у підпорядкованих державних службовців сумлінного ставлення до служби, дбайливого ставлення до державного майна, додержання ними правил етичної поведінки; вживання профілактичних заходів та заходів реагування щодо дисциплінарних проступків. Тому зазначимо, що попри відсутність прямої вказівки цієї норми на доброчесність, у її системному тлумаченні можна відзначити загальну відповідальність керівника за діяльність органу публічного сектору

та його працівників. (ч.1 ст. 4 Закону України «Про державну службу»), а недопущення дисциплінарних порушень передбачає також питання порушень антикорупційного законодавства [3].

Важливим нормативним джерелом щодо системи запобігання корупції у державному органі є Типове положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції. Хоча це джерело адресоване антикорупційним уповноваженим і стосується лише публічного сектору, проте за відсутності інших системних положень про роль керівника у запобіганні корупції, його положення можуть бути без втрати змісту перетворені на систему вимог до керівника щодо забезпечення діяльності професіоналів із запобігання корупції — уповноважених. Ця норма дублює аналогічне завдання з Закону України «Про запобігання корупції». Свідчить про обов'язок керівника розглядати такі повідомлення про можливу корупцію та ефективно розслідувати їх, відсторонювати осіб від виконання повноважень до закінчення розгляду справи, притягати до дисциплінарної відповідальності осіб, які визнані винними у вчиненні корупційного, або пов'язаного з корупцією правопорушення без накладення санкції позбавлення права працювати на посадах у публічному секторі. Норма встановлює завдання керівника органу піклуватися про доброчесність контрагентів у його організації, реагувати на повідомлення антикорупційного уповноваженого щодо корупційних ризиків укладання договірних відносин із тими з них, щодо кого є сумніви у доброчесності, виходячи із наявної інформації щодо їхньої попередньої діяльності, складу засновників або керівників [4].

У висновку варто зазначити що корупція залишається однією з найбільших проблем у державному та приватному секторах. Вона гальмує розвиток, знижує довіру громадян і працівників до керівництва та створює несприятливі умови для роботи. Одним із ключових способів боротьби з корупцією є розвиток лідерського потенціалу керівників. Адже саме лідери пропонують тон у своїх організаціях, починаючи з етичних норм поведінки та впроваджуючи механізми прозорості й підзвітності.

Отже, ефективність протидії та запобігання корупції залежить від чотирьох головних складових: 1) наявності належної правової бази антикорупційного спрямування; 2) ефективного і повного її застосування; 3) розвитку системи громадського контролю та формування антикорупційної громадської свідомості; 4) організаційно-управлінського забезпечення антикорупційної діяльності. Перше, що потрібно Україні для ефективної реалізації антикорупційної політики, – це політична воля, усвідомлення того, що це потрібно Україні, і що за нас це ніхто не зробить. По-друге, принцип верховенства права повинен бути не просто декларацією, а насправді діяти на всіх рівнях управління. По-третє, тісна співпраця з неурядовими організаціями є запорукою громадського контролю та формування свідомого негативу у громадян ставлення до проявів корупції.

Список використаних джерел

1. Національне агентство з питань запобігання корупції 2022р «Законодавчі основи лідерської ролі у питаннях запобігання та виявлення корупції». URL:https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/Rol_lidera_u_protydii-koruptsii-Analitychnyy-oglyad_vprovadzhennya.pdf
2. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. №1700 Верховна Рада України. «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
3. Закон України «Про державну службу» від 10.12.2017 № 889 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/889-19>
4. Наказ від 10.12.2021 № 794 "Про затвердження Типової антикорупційної програми юридичної особи" Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 31 грудня 2021 р. за №1702. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/go/z1702-21>

Рац Дар'я Дмитрівна

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Материнська Ольга Андріївна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фундаментальних і приватно-правових дисциплін
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛАЄНСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану комплаєнс-режими набувають особливого значення, оскільки компаніям доводиться адаптуватися до нестабільного правового середовища, нових регуляторних вимог та підвищених ризиків. Компанії повинні не лише дотримуватися стандартних правових норм, але й враховувати воєнні обмеження, санкційні списки, антикорупційні заходи та етичні аспекти ведення бізнесу. Особливу увагу слід приділяти фінансовому моніторингу, відносинам з діловими партнерами та кібербезпеці. Оскільки зміни в законодавстві можуть мати непередбачувані наслідки для бізнесу, ефективна комплаєнс-стратегія повинна включати постійний аналіз нових вимог, оцінку ризиків та розробку механізмів їх мінімізації. У цій статті розглянемо ключові виклики комплаєнсу в умовах воєнного стану, їхній вплив на бізнес та практичні рекомендації щодо забезпечення відповідності законодавству.

Комплаєнс - це система заходів, процедур і політик, спрямованих на забезпечення дотримання організацією вимог законів, внутрішніх положень,